

Skydd av immateriella rättigheter i tredjeländer

Utrikesdepartementet

2014-08-18

Dokumentbeteckning

COM(2014) 389 slutlig

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén Handel, tillväxt och immateriella rättigheter – Strategi för skydd och säkerställande av immateriella rättigheter i tredjeländer {SWD(2014) 204 final}

Sammanfattning

I strategidokumentet ”Handel, tillväxt och immateriella rättigheter – Strategi för skydd och säkerställande av immateriella rättigheter i tredjeländer” beskriver kommissionen hur man kommer att arbeta framöver för att skydda immateriella rättigheter i tredjeländer. Dokumentet är en del av kommissionens bredare strategiarbete för att öka unionens konkurrenskraft i den globala ekonomin. Det nya strategidokumentet är en reviderad version av ett tidigare dokument från 2004. Strategin är uppdaterad i ljuset av nya utmaningar och förändrade förutsättningar, framförallt som ett resultat av globaliseringen och den digitala utvecklingen. Regeringen ser på ett övergripande plan positivt på att immaterialrättsliga frågor prioriteras som en del av Europa 2020-strategin och EU:s externa handelspolitik.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen har antagit en reviderad version av dokumentet ”Strategi för säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter i tredjeländer” från 2004. Strategin är nära sammanlänkad med de övergripande måldokumenterna ”Europa i världen” och ”Europa 2020”. Den är även i linje med Europeiska

rådets slutsatser från mars 2014, vilka framhåller att immateriella rättigheter har en viktig betydelse för tillväxt och innovation i en kunskapsbaserad ekonomi. Det reviderade strategidokumentet offentliggjordes den 1 juli 2014. Det åtföljdes av ett arbetsdokument från kommissionen, ”Handel, tillväxt och immateriella rättigheter” (SWD(2014) 204 final), som redogör mer utförligt för det förberedande arbetet med att revidera strategin.

1.2 Förslagets innehåll

Behovet av att upprätta en EU-strategi för att stärka skyddet för immateriella rättigheter bygger på idén om att skydd för varumärken, patent, upphovsrätt och mönster är viktiga grundpelare i främjandet av en konkurrenskraftig europeisk ekonomi. En effektiv immaterialrättslig infrastruktur är en förutsättning för investeringar, innovation, tillväxt och sysselsättning inom kunskapsintensiva sektorer.

Trots strategiskt arbete inom EU och internationella organisationer som bl.a. WIPO, WHO, WTO (TRIPs), OECD och G20 konstateras med oro att omfattande varumärkesförfalskning och piratkopiering leder till stora ekonomiska förluster årligen.

Kommissionens omarbetade strategi bygger på slutsatserna från en utvärdering av den strategi som antogs 2004. I utvärderingen framhövdes behovet av att anpassa EU:s strategi i ljuset av nya utmaningar och förändrade förutsättningar.

De senaste tio årens samhällsutveckling och tekniska förändringar har påverkat klimatet för immateriella rättigheter. I takt med den digitala utvecklingen har nya tekniska möjligheter skapats. E-handel och snabba dataflöden över internet har förbättrat tillgängligheten till en mängd produkter men också bidragit till att intrången i immateriella rättigheter blivit mer utbredda. Samtidigt menar kommissionen att stödet för de immaterialrättsliga systemen har minskat på senare år bland vissa delar av folkopinionen.

Den reviderade strategin är bred och innehåller flera element för att arbeta mot ökad respekt för immateriella rättigheter i tredjeländer. En av de tilltänkta åtgärderna är att verka för ett ökat deltagande och engagemang från upphovsmän, konsumenter och andra berörda parter i syfte att initiera en diskussion om de verkliga konsekvenserna av intrång i immateriella rättigheter i tredjeländer. Diskussionen måste grundas på tillförlitliga och relevanta uppgifter. Kommissionen föreslår även ökat samarbete inom EU. I anslutning till detta har man nyligen presenterat ett lagförslag (direktiv), som en del av kommissionens arbetsprogram för 2013, för att stärka skyddet för företagshemligheter och främja innovation.

Fortsatt multilateralt arbete förespråkas, bland annat i syfte att uppmuntra fler länder att ratificera befintliga fördrag. Kommissionen framhåller samtidigt att det finns ett behov av utökade bilaterala insatser gentemot

prioriterade länder. Detta kan ske inom ramen för bilaterala handelsavtal, genom ökad dialog om immateriella rättigheter eller genom olika typer av tekniskt stöd, såsom utbildning och lagstiftningsstöd. Tvistlösning och andra rättsmedel är inte heller uteslutna då det finns indikationer på att länder inte respekterar TRIPs-avtalets bestämmelser.

Kommissionen föreslår även utökad stöd till EU:s rättighetsinnehavare i tredjeländer genom en förbättring av EU-delegationernas expertis. Dessutom bör rådgivningstjänsterna utökas, särskilt till små- och medelstora företag, för att hjälpa dem att på ett effektivt sätt skydda sina immateriella rättigheter.

Sammantaget behövs påverkansarbete för att öka medvetenheten om vikten av att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter. Många tredjeländer har adekvata rättsliga system men betydande brister konstateras i genomförandet. Viktigt i sammanhanget är även att öka medvetenheten, särskilt i tillväxtekonomierna, om hur ett välfungerande immaterialrättsligt system kan gynna den egna ekonomins utveckling och tillväxt. Frågan är särskilt relevant i relation till att främja investeringar, forskning och utveckling, exempelvis inom områdena för informations- och kommunikationsteknik och miljöteknik.

Kommissionen framhåller att arbetet med att förbättra skyddet för immaterialrätt i tredjeländer står inför flera stora utmaningar. Bland annat ser kommissionen att frågan om internet och mellanhändernas ansvar kommer att fortsätta diskuteras. Kommissionen menar även att det är viktigt att finna en balans mellan åtgärderna för att främja innovativa och generiska läkemedel och samtidigt hindra handeln med förfälskade och potentiellt hälsofarliga läkemedel.

1.3 Gällande svenska regler och förslagetets effekt på dessa

Strategin syftar till att åstadkomma en mer effektiv implementering av skyddet för immateriella rättigheter i tredjeländer och har därför inga omedelbara effekter på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser

I strategin föreslås inga nya fonder eller finansieringsprogram.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Regeringen har varit pådrivande för att EU:s externa handelsrelationer ska ses som en integrerad del av Europa 2020-strategin. Man har välkomnat kommissionens tidigare strategimeddelande om skydd av immateriella

rättigheter i tredjeländer. Det reviderade strategidokumentet utgör en möjlighet till förnyad diskussion om immaterialrättsfrågorna ur ett handelsperspektiv. Diskussionen är särskilt viktig då det rapporteras att europeiska företag upplever immaterialrättsliga problem bl.a. i vissa tillväxtsländer. Huvudproblemet består av brister i genomförandet och säkerställandet av det immaterialrättsliga skyddet i dessa länder, snarare än lagstiftningarnas utformning eller bristen på regler.

Regeringen har framfört att skyddet och säkerställandet av immateriella rättigheter i tredjeländer bör prioriteras inom ramen för EU:s regionala och bilaterala frihandelsförhandlingar. Samtidigt som EU:s agerande är angeläget då många immaterialrättsliga frågor omfattas av EU:s övergripande handelsstrategi är det viktigt att den gällande kompetensfördelningen mellan unionen och medlemsstaterna upprätthålls. Regeringen har bl.a. därför motsatt sig att kommissionen i EU:s namn förhandlar om materiell patenträtt med tredjeländer, t.ex. i olika handelsavtal.

En strategisk aspekt som regeringen anmärkt på är att stort fokus i EU:s handelsförhandlingar ofta ligger på att skydda geografiska ursprungsbeteckningar, på bekostnad av det mer ekonomiskt relevanta behovet av att motverka varumärkesförfalskning, piratkopiering och patentintrång.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har inte uttalat sig om det reviderade strategidokumentet.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har uttalat sig om det reviderade strategidokumentet.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte gått ut på remiss.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

På förslag från kommissionen kan rådet och Europaparlamentet, enligt artikel 207 TFEU punkt 2, anta åtgärder som definierar genomförandet av EU:s gemensamma handelspolitik i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Den grunden kan dock enligt regeringens mening som huvudregel inte åberopas för att driva en EU-linje i de internationella fora utanför WTO där materiell patenträtt diskuteras.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionen har antagit strategidokumentet. Inget rådsbeslut krävs.

4.2 Fackuttryck/termer

(källa: Kommerskollegiums handelspolitiska ABC)

G20 Grupp av 20 dominerande ekonomier i världen (19 länder + EU). Diskussionsforum som inkluderar både i-länder och utvecklingsländer och täcker över 90 % av världens BNP.

Geografiska ursprungsbeteckningar (Geographical Indication, GI) Visar att en vara har sitt ursprung i ett visst geografiskt område och att varans kvaliteter, egenskaper, och anseende i huvudsak kan hänföras till dess geografiska ursprung. Alla tillverkare inom ett område som uppfyller vissa kriterier kan använda märkningen.

Immaterialrätt (Intellectual Property Rights, IPR) Äganderätt till idéer, inklusive upphovsrätt, patent, varumärken och andra delar av industriellt ägande.

OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) Organisation med 30 medlemmar som fokuserar sitt arbete på ekonomisk tillväxt och utveckling och världshandel. OECD bearbetar bl.a. statistik och ekonomiska data och tar fram policyrekommendationer.

TRIPs (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) Avtal inom WTO som omfattar skydd för upphovsrätt, varumärken,

geografiska ursprungsbeteckningar, mönster, patent, kretsmönster i datachips samt företagshemligheter.

2013/14:FPM106

WHO (World Health Organization) FN-organ som arbetar med att främja god hälsa och bekämpa sjukdomar. Koordinerar medicinska hjälpinsatser och publicerar studier som en del av informationsarbetet.

WIPO (World Intellectual Property Organization) FN-organ med huvudsäte i Genève. Verkar för att främja skyddet för immaterialrättslig egendom och administrerar flera internationella immaterialrättsliga konventioner.

WTO (World Trade Organization) Institutionellt forum för det multilaterala handelssystemet. Omfattar avtal som utgör det internationella regelverket för bl.a. handel med varor och tjänster samt verkar som forum för handelspolitiska förhandlingar och tvistlösning. WTO har 160 medlemsländer.